

Het Nollenproject – levenswerk van R.W. van de Wint

Jacqueline van Koningsbruggen

De Nollen, een uniek project van beelden, bouwsels en schilderijen in een binnenduin in Den Helder is het levenswerk van kunstenaar R.W. van de Wint. In 1980 had hij zich hier teruggetrokken, nadat hij het exposeren in verschillende Europese musea achter zich had gelaten. In mei 2006 is Van de Wint plotseling aan een hartstilstand overleden.

Stichting De Nollen is verantwoordelijk voor het beheer van het project en zet het voort volgens zijn visie en ontwerp-tekeningen.

Van de Wint is onder meer bekend door schilderijen in de vergaderzaal van de Tweede Kamer, het stadhuis van Groningen en Paleis Noordeinde, en twee sculpturen in de tuin van het Kröller-Müller Museum. Verspreid door Nederland bevinden zich dertig sculpturen van Van de Wint. In 2002 had hij een spraakmakende tentoonstelling in het Kröller-Müller Museum van

zeven monumentale sculpturen onder de titel 'CLAIR-OBSCUR'. Een aantal daarvan is nu op De Nollen herplaatst.

Wandeling

Ingeklemd tussen spoorlijn en auto-weg heeft het binnenduin vanaf de buitenkant een besloten karakter. Op het eerste gezicht lijkt de kunst vrijwel verborgen in het landschap. Maar eenmaal door het hek gekomen word je getroffen door de stilte en intimiteit van de plek. Wat eerst zo afgesloten en hermetisch leek, blijkt nu een open en poëtisch karakter te hebben. De wandelpaden slingeren langs duintjes, langs sculpturen, bouwsels en bunkertjes. Aan de hand van de kleursluiers in het landschap is de vegetatie te herkennen, zoals de 'lichtblauwe' helmduinen en het gele grasland met schapegras. Afwisselend zijn er besloten stukken duinstruweel met bomen en struiken en open delen met water, weidegebied en paarden: de zwart-wit gevlekte Tinkers. In elk seizoen

zijn er bijzondere planten te zien, zoals de vele mossoorten, de rietorchis in mei en juni, klein wintergroen, duizendguldenkruid, aardbeiklaver, duinrus en echte koekoeksbloem. De verschillende vegetatietypen creëren karakteristieke paarse, roze en gele kleurschakeringen. Een wandeling over De Nollen leidt langs stalen sculpturen en monumentale bouwsels die in het landschap verborgen liggen en dragers zijn van schilderijen op wanden met voortdurende wisselingen van de lichtval door het dak. De wandeling leidt vervolgens naar een poortje waar een ondergrondse gang begint. De gang voert naar twee trappen die toegang geven tot ovaalvormige bouwsels. Op het dak van een bunker bevindt zich een stalen gebouwtje voor schilderijen. De trechtersvorm ervan is de contravorm van de koepel van *Aether II*. Binnenin deze koepel bevindt zich een schilderij die de gehele ruimte omvat. Niets leidt de aandacht van de schildering af.

Geschiedenis

De benaming De Nollen is al heel oud. Een nol is een opgewaaide zandheuvel of klein stuifduintje. Dat geeft een indicatie hoe het grootste deel van het gebied door wind en zee is gevormd. Het nollenterrein is in oorsprong een eilandje. In 1610 werd de zanddijk tussen Huisduinen en Callantsoog aangelegd, wat een vermindering van de zandtoevoer naar de geïsoleerde duintjes op de vlakte tot gevolg had. De opgestoven duingebieden kwamen binnenslands te liggen, en werden een opvallende verschijning in het vlakke land. Veel van deze nollengebieden zijn afgegraven. Op De Nollen werd dit bemoeilijkt vanwege de restanten van vijftientig bunkers. Het gebied behoorde tot de Stelling van Den Helder. Door het initiatief van Van de Wint is het behouden en heeft het een nieuwe betekenis gekregen.

Landschapstuinen en beeldenparken

Hoewel het landschap van De Nollen kaler is en de ruïnes van de bunkers herinneren aan een dramatisch verleden, lijkt er een verwantschap te zijn met achttiende eeuwse Engelse landschapstuinen zoals in Stourhead. Deze tuinen dienden met hun schilderachtige panorama's de 'ongerepte natuur' te weerspiegelen. Aanvankelijk bedoeld voor de jacht hebben ze uiteindelijk een recreatief doel gekregen. Het verschil met De Nollen is dat dat ten dienste staat van de kunst en de ervaring daarvan. Een combinatie van kunst en natuur is vooral bekend door beeldentuinen bij musea, zoals het Kröller-Müller Museum of openluchtmusea als Middelheim in Antwerpen en Insel Hombroich bij Neuss. Insel Hombroich kenmerkt zich tevens door bouwsels in het landschap waarbij licht en ruimte de ervaring bepaalt, wat overeenkomstig is met De Nollen. Projecten in een landschap, opgezet door één kunstenaar, zijn unieker, zoals de beeldentuin van Henry Moore vlak bij Londen. Toch gaat het hier allemaal om beeldenparken waarbij het landschap als

een open museumzaal of 'sokkel' is benaderd. Enigszins vergelijkbaar met De Nollen is de tuin 'Little Sparta' van Ian Hamilton Finlay in Schotland. Zowel voor Van de Wint als voor Finlay is de wijze waarop kunst en natuur elkaar aanvullen en versterken van groot belang. Hoewel Finlays werk is ontstaan uit de poëzie en Van de Wints werk eerder is verbonden met de schilderkunstige traditie, bestaat er een overeenkomst in het teruggrijpen naar de klassieke traditie.

Een andere, eind negentiende eeuwse tuin is van grote betekenis geweest voor Van de Wint. Het was de schilder Claude Monet die in 1890 in Giverny (een dorp bij Parijs) een tuin creëerde. Licht, de reflectie van het licht op de waterlelievijvers en de verandering van het licht op verschillende momenten van de dag waren de uitgangspunten voor zijn schilderijen. De verbintenis die Monet was aangegaan met deze plek en het teruggetrokken leven dat dit met zich meebracht, zijn voor Van de Wint herkenbaar geweest. De concentratie op een zelf gecreëerde context werd ook voor Van de Wint een vorm van leven. Dat is tevens een concentratie naar binnen: de tuin als 'innerlijk landschap'.

Uitbreidingsplannen

Ten zuiden van De Nollen wordt een nieuw natuurgebied gecreëerd waarvan de Stichting Landschap Noord Holland eigenaar is. Samen met Stichting De Nollen is een inrichtingsplan gemaakt. Het oude binnenduin behoudt zo aan de zuidrand een open landschappelijk karakter. In dit nieuwe natuurgebied zullen lage duinen en bloemrijke duinvalleien worden aangelegd, zodanig dat het landschap nauw aansluit op het noordelijk gelegen gebied.

Tot slot zal De Nollen worden uitgebreid middels twee ateliers/tentoonstellingsruimten. Stichting De Nollen werkt toe naar een museale fase voor het omvangrijke oeuvre van schilderijen, tekeningen en sculpturen van Van de Wint. Met de opening van deze tentoonstellings-

ruimten, een ontwerp van Van de Wint zelf, is Noord-Holland een waardevol museum rijker.

De Nollen R.W. van de Wint
Burgemeester Ritmeesterweg 1,
1784 NV Den Helder
(1 minuut lopen vanaf Station
Den Helder Zuid)
Postadres: Postbus 4065, 1780
HB Den Helder.
Tel: 0223 660200
Fax: 0223 668099,
e-mail: info@hetnollenproject.nl
www.hetnollenproject.nl

Openingstijden

1 april - 31 december, vr-za-zo.

Atelierruimte voor ontvangst open:
10.30 - 17.00 uur. Bezichtiging (duur
1,5 uur) is altijd onder begeleiding
van een gids: 11.00, 13.00 en 15.00
uur. U dient rekening te houden met
deze aanvangstijden.

In de atelierruimte kunt u een foto-
presentatie bezichtigen alvorens de
rondleiding begint.

Groepen vanaf 15 personen (reserve-
ren) elke dag, gehele jaar.

Zomeravondopenstelling

In de maand juni is De Nollen elke
vrijdagavond open (1, 8, 15, 22 en 29
juni).

Atelierruimte voor ontvangst open:
19.00 - 21.00 uur.

Bezichtiging is onder begeleiding
van een gids en begint om 19.30 uur.

Toegangsprijzen

Entree € 10,- p.p. (museumjaarkaart
niet geldig) Scholier/student € 5,- p.p.

Natuurexcursies

zo 20 mei 10.30 uur

wo 27 juni 19.30 uur

wo 18 juli 19.30 uur

zo 14 okt 14.00 uur

U dient vooraf te reserveren bij
Hendriktje Ruiter,

telefoon 06-51-352503
of hendriktje@hetnollenproject.nl

Entree natuurexcursie € 4,- p.p.

t/m 18 jaar natuurexcursie € 2,- p.p.

De ontvangst is bij het entreehek
aan de Burgemeester Ritmeesterweg
1, Den Helder.

*foto's © Stichting De Nollen, fotografie
Hendriktje Ruiter*